

Літературний проєкт у дитячому садку: як спланувати та провести

Консультація для педагогів

Дата проведення: 15.02.2022 рік

Більшість із дорослих у дитинстві кожен вільну годину присвячували читанню улюбленої книги. Але у сучасних дітей набагато більше розваг, тож по книжку вони йдуть насамкінець. Як повернути читання та книжку в життя дітей? Можливо потрібно організувати літературний проєкт...

Щоб ефективно опрацювати літературний твір, не достатньо лише прочитати й обговорити його з дітьми. Найліпше для цього провести літературний проєкт. Завдяки йому діти зрозуміють змістові глибини тексту, отримують нові знання та позитивні враження. Як організувати таку діяльність?

Оберіть літературний твір

Літературний твір оберіть відповідно до теми тижня та вікових особливостей дітей. Зважайте, що головне завдання художнього твору — формувати світобачення дошкільника. Переконайтеся, що його зміст відтворює реальну картину світу й розкриває його особливості. Так дитина опануватиме знання та вміння, які поліпшать її взаємини з оточенням. Це не означає, що казки в літературних проєктах під заборону. У казці теж можливо відшукати елементи, пов'язані з реальним світом.

Під час проєктної діяльності потрібно не лише читати й переказувати текст. На його основі слід вибудовувати різноспрямовану діяльність дітей. Тому надавайте перевагу творам, які стануть основою інтегрованої діяльності — пізнавально-мовленнєвої, творчо-продуктивної, рухової та ігрової, а також засобом залучення дітей до мистецтва слова, яке відкриває перед нами красу світу в різних його проявах.

Читайте й осмислюйте

Формальне читання тексту майже не впливає на розвиток дитини. Тому на початку літературного проєкту ознайомте дітей зі змістом твору та його сюжетною лінією на основі цілісного сприйняття тексту. Щоб зацікавити дітей, застосовуйте різноманітні прийоми.

Передбачення. Перед опрацюванням твору поцікавтеся в дітей, що вони вже знають на цю тему. Наприклад, перед читанням казки Володимира Сутєєва «Під грибом» складіть «кошик ідей». Запитайте дітей, що вони знають про осінь і лісових мешканців. Запишіть їхні висловлювання на стікерах або доберіть наліпки з відповідними зображеннями, а відтак наклейте їх на кошик.

Прогнозування за ілюстрацією. Покажіть дітям ілюстрацію до твору. Відтак запропонуйте припустити, яка назва твору та про що історія.

Щоб діти правильно сприймали зміст твору, перевірте, чи мають вони певні життєві уявлення та знання про дійсність. Якщо їх немає чи вони недостатні, перш ніж читати дітям твір, проведіть підготовчу роботу.

Літературний твір — основа, завдяки якій вихователь організовує проблемні бесіди, створює стимульні ситуації та навчає дітей розмірковувати.

Упереджене читання. Обговоріть із дітьми назву твору: «Чому твір так називається? Як ви вважаєте, що може відбутись у творі з такою назвою? Із чого, на вашу думку, почнеться твір?» Відтак прочитайте частину тексту. Попросіть дітей пригадати їхні припущення й відповісти на запитання: «Що саме справдилося? Що було неочікуваним, цікавим? Хто герой твору? Що, на вашу думку, буде далі?» Прочитайте дітям наступну частину твору та запитайте: «Чи може таке трапитися насправді? Що буде далі? Чим завершиться твір?»

Наприкінці проведіть рефлексію за змістом прочитаного. Вона допоможе з'ясувати емоційний відгук дітей на твір і перевірити, як вони зрозуміли загальний зміст. Для цього поставте їм три-чотири запитання, наприклад: «Чи справдилися ваші передбачення щодо завершення твору? Що вразило, від чого аж дух захопило? Що не зрозуміло? Про що хочете запитати?»

Сплануйте діяльність

Реалізуйте літературний проєкт поетапно. Щоб чітко розуміти, скільки часу потрібно, які види діяльності провести та якого результату очікувати, складіть план. Оформте його у зручний для себе спосіб — як таблицю чи інтелектуальну карту. Приклад табличного плану реалізації літературного проєкту зі старшими дошкільниками наведено в *Додатку*.

Інтелектуальна карта — ще один спосіб планувати освітню діяльність на основі літературного твору. У ній відображають смислові вектори твору, напрями діяльності з дітьми, засоби та методи реалізації навчально-розвивальних завдань. Інтелектуальна карта дає змогу побачити цілісну картину й підказує логіку організації освітньої роботи протягом певного періоду.

На основі твору «Осінь казка» Наталії Абрамцевої складіть карту за напрямками діяльності: художньо-мовленнєва, природознавча, сенсорно-пізнавальна, соціальна. На основі «Казки про вороняче гніздо» Софії Прокоф'євої — за основними поняттями твору: предмети гігієни, чистота, охайність.

Плануйте роботу над реалізацією проєкту відповідно до принципу «текстоцентризму». Адже смисли, ідеї, змістові лінії літературного твору дають змогу впливати на різні напрями розвитку дитини, зокрема:

- соціально-моральний — дитина засвоює основні моральні закони й пов'язані з ними елементарні правила соціального життя;
- когнітивний — набуває уявлень і знань, на основі яких формує власні судження та переконання;
- емоційно-ціннісний — вчиться розуміти й контролювати свої емоції та почуття;
- поведінковий — дізнається різні способи розв'язання життєвих проблем на основі системи життєвих цінностей, ставлення до себе, людей та світу;
- мовленнєвий — збагачує словниковий запас, вчиться висловлювати власну думку.

Організуйте творчу справу

Важливим компонентом літературного проєкту є творчий продукт. Щоб його створити, організуйте творчу справу за мотивами літературного твору. Завдяки творчій справі діти не лише глибше опрацюють зміст літературного твору, а й поліпшать комунікативні навички.

З першого дня реалізації проєкту орієнтуйте дітей на створення власного, незвичайного видання. Поміркуйте разом, що хочете отримати в результаті —

альбом ілюстрацій, книжку, лепбук тощо. Оскільки діяльність дітей дошкільного віку не має регламентованого результату, спонукайте їх виявляти фантазію та творчість. Тож складіть план, розподіліть ролі та беріться до справи. Така колективна діяльність над спільним продуктом сприятиме розвитку в дітей уміння узгоджувати дії, домовлятися, шукати компроміс, допомагати й підказувати одне одному.

Отже, літературний проєкт — це складне ціле, в якому всі компоненти взаємодіють між собою. Він не лише допомагає ознайомити дітей з літературним твором, а й спонукає їх до самостійного висновку й роздумів. Саме літературний проєкт дає змогу не втратити виховної сили художнього слова, пробудити в дітей переживання й допомогти їм набути певного досвіду.

Додаток

Приклад плану реалізації літературного проєкту за твором Наталії Абрамцевої «Осінь казка» Для дітей старшого дошкільного віку

День тижня, тема	Освітній пріоритет	Зміст роботи
Понеділок <i>Осінь казка</i>	Мовленнєво-художні завдання	<ul style="list-style-type: none"> • гра на включення • полілог «Що таке радість? Коли радіють люди?» • складання інтелектуальної карти • дидактичні ігри «Я почну, а ти продовж», «Що спочатку, що потім» • логічна вправа «Що в казці вигадане, а що може бути насправді» • лексична вправа «Осінь яка?» • мовленнєва вправа «Малюємо словом осінь» • малювання на тему «Осінь казка»
Вівторок <i>Осінь — чарівниця</i>	Ознайомлення із соціумом, розвиток мовлення, малювання	<ul style="list-style-type: none"> • вправа на включення • полілог «Як розуміти вислів „щедра осінь“?» • складання інтелектуальної карти «Щедра осінь» • дидактичні ігри «Назви овочі, назви яких розпочинаються з голосного звука», «Що із чого», «Продовж речення», «Скажи навпаки», «Кольори осені», «Склади назву зі складів» • мовленнєво-творча вправа «Інтерв'ю в осені» • малювання «Прикрась одягу для осені»

<p>Середа <i>Досліджуємо осінь</i></p>	<p>Соціоприродознавчі завдання, аплікація, ліплення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправа на включення • бесіда «Що може змінити осінь у житті людей і тварин?» • дидактичні ігри «Порівняй малюнки», «Збір урожаю», «Що осінь змінила», «Зимуючі — перелітні» • лексична вправа з м'ячем «Я знаю п'ять назв» • робота з коректурною таблицею «Осінь» • аплікація «Рушник»
<p>Четвер <i>Осінні турботи</i></p>	<p>Математичні завдання, розвиток графічних умінь</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправа на включення • полілог «Що таке турбота?» • дидактичні ігри «Розділи на групи та порівняй», «З якого дерева листочок», «Розклади запаси для білочки» • моделювання з геометричних фігур «Осінній ліс» • робота в підгрупах «Розшифруй назви фруктів, овочів, птахів» • робота з коректурною таблицею «Осінь» • графічний диктант «Дорога для осені»
<p>П'ятниця <i>Щедра осінь</i></p>	<p>Мовленнєво- пізнавальні завдання, малювання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправа на включення • робота в командах «Хто назве більше» • дидактичні ігри «Розшифруй слово», «Склади речення про осінь» • робота з коректурною таблицею «Осінь» • мовленнєва вправа «Три головних слова про осінь» • конкурс віршів про осінь • оформлення лепбука «Осіння казка»

Використані джерела: ж-л «Вихователь-методист» №1, 2021 р.